

Dorin ȘTEFĂNESCU

S-a născut la 17 septembrie 1953, în Sighișoara. Este admis în UR în anul 2002.

Studii (elementare, liceale, universitare, postuniversitare): 1960-1964: Școala Gen. Nr. 1, Sighișoara; 1964 – 1968, Școala Gen. Nr. 4, Sighișoara; 1968 - 1972: Liceul Teoretic Nr. 1, Sighișoara; 1974-1978: Facultatea de Filologie, Universitatea din Timișoara, specializarea limba și literatura franceză – limba și literatura engleză; 1987 – 1992: Facultatea de Litere și Filosofie, Universitatea din Timișoara, specializarea limba și literatura română – limba și literatura franceză; 2000 – 2004: Școala Doctorală, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca; 2013: susținerea tezei de abilitare, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca.

Activitate profesională: 1978 – 1999: profesor, Școala Gen. Nr. 4, Sighișoara și Liceul „Joseph Haltrich”, Sighișoara; 1999 – 2000: profesor asociat, Universitatea „Petru Maior”, Târgu-Mureș; 2000 – 2004: lector univ. drd., Universitatea „Petru Maior”, Târgu-Mureș; 2004 – 2009: lector univ. dr., Universitatea „Petru Maior”, Târgu-Mureș; 2009 – 2014: conferențiar univ. dr., Universitatea „Petru Maior”, Târgu-Mureș; 2014 – prezent: profesor univ. dr. habil., Universitatea „Petru Maior”, Târgu-Mureș (din 2018, UMFST „George Emil Palade”).

Debutul literar și colaborări la reviste: Debutul literar în revistă: Orizont, Timișoara, nov. 1978. Colaborări la reviste: Orizont; Contrafort; Vatra; Dialog; Amphion; Familia; Discobolul; Idei în Dialog; Saeculum; Euphorion; Observator cultural; Euresis. Cahiers roumains d'études littéraires et culturelles; Teologie și Viață; Revista de filosofie; Journal for the Study of Religions and Ideologies; European Journal of Science and Theology; Meta. Research in Hermeneutics, Phenomenology and Practical Philosophy; Lendemains (Tübingen); Recherches (Strasbourg); Iris. Annales de philosophie (Beirut).

Debutul editorial și toate cărțile publicate: Debutul editorial: *Hermeneutica sensului*, București, Cartea Românească, 1996. Cărți: *Sensul și imaginea. Eseuri de hermeneutică a imaginarului*, București, Ed. Științifică și Pedagogică, 1997; *Prezență și înțelegere. Reflecții asupra fenomenului religios*, Pitești, Paralela 45, 2000; *Creație și interpretare. Studii despre arta cuvântului*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2003; *Metafizică și credință*, București, Paideia, 2005; *Heliade necunoscutul. Ontologie și poetică*, Pitești, Paralela 45, 2007; *Spiritul de finețe. Cincisprezece meditații*, București, Paideia, 2009; *Celălalt Hasdeu. Doctrina esoterică*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2009; *Probleme ale interpretării*, Târgu-Mureș, Ed. Universității „Petru Maior”, 2011; *Înțelegerea albă. Cinci studii de hermeneutică fenomenologică*, Pitești, Paralela 45, 2012; *Crossing Paths: Philosophy, Theology, Poetry. Studies in Phenomenological Hermeneutics*, Saarbrücken, Lap Lambert Academic Publishing, Germania, 2014; *Poetica*

imaginii. *O fenomenologie a inaparentului*, București, Paideia, 2015; *Poetică fenomenologică. Lectura imaginii*, Iași, Institutul European, 2015; *Poetalul*, Cluj-Napoca, Limes, 2016; *Reflecții în sepia. Arta imaginii la Anton Holban și M. Blecher*, București, Tracus Arte, 2017; *Ontologie et dialectique. Histoire du monde, histoire de l'âme*, Saarbrücken, Éditions Universitaires Européennes, Germania, 2017; *Kerygma și demitologizare. Introducere în hermeneutica lui Rudolf Bultmann*, București, Eikon, 2018; *Restaurarea sensului. Hermeneutică și teologie*, Iași, Doxologia, 2018; *Criza conștiinței religioase. Schelling versus Eschenmayer & Jacobi*, București, Eikon, 2019; *A treia dimensiune. Scene din lumea lui Bernanos*, București, Tracus Arte, 2019; *Revelare și extaz. Două studii despre teo(antropo)logia lui Schelling*, București, Eikon, 2020.

Volume coordonate: *B. Fundoianu sau încercarea paradoxului. Pentru o hermeneutică existențială*, Cluj-Napoca, Eikon, 2010; *Deschiderea poemului. Exerciții hermeneutice*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2012; *Imaginea fără frontiere*, București, Eikon, 2017.

Traduceri: Gabriel Marcel, *Jurnal metafizic*, Timișoara, Amarcord, 1995; Pierre Teilhard de Chardin, *Mediul divin*, București, Herald, 2007; Georges Bernanos, *Sub soarele lui Satan*, București, Tracus Arte, 2018.

Colaborări la volume colective (selectiv): *Privind în urmă*, în *Poetul for ever: Ion Mureșan*, Târgu-Mureș, Ardealul, 2008; *Cele două daruri*, în *Nicolae Balotă – peregrin prin patria cuvintelor*, București, Europress, 2009; *Retragerea ca înaintare. Cazul Heliade*, în *Virgil Nemoianu – 70*, Pitești, Paralela 45, 2010; *Spre „tărâmul de mijloc” al poemului*, în *Ștefan Aug. Doinaș. Repere critice*, Cluj-Napoca, Dacia XXI, 2011; *Cum se spune moartea în timpul poemului*, în *Mircea Ivănescu – 80*, Pitești, Paralela 45, 2011; *Dialectica poeziei sau cum să interpretăm pânda unei revelații*, în *Ion Pop. Șapte decenii de melancolie și literatură*, Cluj-Napoca, Eikon, 2011; *Emblema intuiției*, în *Al. Cistelecan sau Bucuria exegezei*, Cluj-Napoca, Limes, 2012; *Benjamin Fondane et Gaston Bachelard. Prolégomènes à une critique de l'imagination pure*, în *B. Fundoianu – Benjamin Fondane: o nouă lectură*, Ed. Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2013.

Referințe critice în volume (selectiv): Ana Cosma, în *Scriitori români mureșeni*, Dicționar biobibliografic, Târgu-Mureș, 2000; Ion Bogdan Lefter, în *Scriitori români din anii '80 - '90*, Dicționar bio-bibliografic, vol. III, Pitești, Ed. Paralela 45, 2001; Irina Petraș, în *Panorama criticii literare românești*, Dicționar ilustrat, 1950-2000, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2001; Iulian Boldea, în *Vârstele criticii*, Pitești, Ed. Paralela 45, 2005; Aurel Sasu, în *Dicționarul biografic al literaturii române*, vol. II, Pitești, Ed. Paralela 45, 2007; Andrei Terian, în *Dicționarul General al Literaturii Române*, vol. VI (S-T), București, Univers Enciclopedic, 2007; Irina Petraș, în *Scriitori ai Transilvaniei. Dicționar critic ilustrat*, Cluj-Napoca, Eikon, 2014; Mircea Muthu, în *Estetica între mediere și sinteză*, Florești, Limes, 2016.

Referințe critice în reviste (selectiv): Dan Stanca, „România liberă”, 4 febr. 1999; Robert Lazu, „Altarul Banatului”, nr. 7-9, 1999; Marius Țepeș, „Observator cultural”, nr. 27, 2001; Cornel Moraru, „Vatra”, nr. 5-6, 2004; Cornel Moraru, *Studia Universitatis „Petru Maior”*, Philologia, nr. 8, 2009; Robert Lazu, „Idei în Dialog”, nr. 11, 2009; Vianu Mureșan, „Ziarul de Cluj”, 24 mai 2011; „Ziarul de Mureș”, nr. 454, 23 mai, 2011; Cornel Moraru „Vatra”, nr. 1-2, 2013; Nicolae Crețu, „Convorbiri literare”, nr. 6, 2014; Tereza-Brîndușa Palade, „Observator cultural”, nr. 834 (28), 2016.

Premii pentru cărțile publicate, pentru activitatea literară: Premiul Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Târgu-Mureș, 2003; Premiul pentru eseu la Festivalul Internațional de Poezie – Emia, Deva, 2005; Premiul pentru filosofie în cadrul Festivalului „Lucian Blaga”, ediția a VII-a,

acordat de Uniunea Scriitorilor din România și Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2007; Premiul Uniunii Scriitorilor din România, filiala Târgu-Mureș, pentru istorie literară, 2008; Premiul Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Târgu-Mureș, pentru eseu, 2010; Premiul Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Târgu-Mureș, pentru critică literară, 2013; Premiul Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Târgu-Mureș, pentru critică literară, 2016; Premiul Asociației de Literatură Generală și Comparată din România, 2016; Premiul Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Târgu-Mureș, pentru eseu, 2018.

* * *

Segesváron született 1953. szeptember 17-én. Tanulmányait a következő intézményekben végezte: 1960–1964: segesvári 1-es számú Általános Iskola; 1964–1968: segesvári 4-es számú Általános Iskola; 1968–1972: segesvári 1-es számú Elméleti Líceum; 1974–1978: Temesvári Egyetem Bölcsészka, francia–angol szak; 1987–1992: Temesvári Egyetem Filozófia és Bölcsészka, román–francia szak; 2000–2004: kolozsvári Babeș–Bolyai Tudományegyetem doktori iskolája; 2013: habilitálás.

Pályája: 1978–1999: tanár a segesvári 4-es számú Általános Iskolában és a Joseph Haltrich Líceumban; 1999–2000: óraadó tanár a Petru Maior Egyetemen, Marosvásárhelyen; 2000–2004: adjunktus, 2009–2014: előadótanár, 2014-től napjainkig: egyetemi tanár ugyanott (2018-tól George Emil Palade Egyetem). 2002 óta tagja a Romániai Írószövetségnek.

Első írását a temesvári *Orizont* közölte 1978. novemberében.

A következő folyóiratokban közöl: *Orizont; Contrafort; Vatra; Dialog; Amphion; Familia; Discobolul; Idei în Dialog; Saeculum; Euphorion; Observator cultural; Euresis. Cahiers roumains d'études littéraires et culturelles; Teologie și Viață; Revista de filosofie; Journal for the Study of Religions and Ideologies; European Journal of Science and Theology; Meta. Research in Hermeneutics, Phenomenology and Practical Philosophy; Lendemains (Tübingen); Recherches (Strasbourg); Iris. Annales de philosophie (Beirut).*

Első kötete: *Hermeneutica sensului* (A jelentés hermeneutikája), Cartea Românească, Bukarest, 1996.

További kötetek: *Sensul și imaginea. Eseuri de hermeneutică a imaginarului* (Jelentés és kép. Esszék a képzelet hermeneutikájáról), Editura Științifică și Pedagogică, Bukarest, 1997; *Prezență și înțelegere. Reflecții asupra fenomenului religios* (Jelenlét és megértés. Reflexiók a vallás jelenségéről), Paralela 45, Pitești, 2000; *Creație și interpretare. Studii despre arta cuvântului* (Alkotás és értelmezés. Tanulmányok a szó művészetéről), Casa Cărții de Știință, Kolozsvár, 2003; *Metafizică și credință* (Metafizika és hit), Paideia, Bukarest, 2005; *Heliade necunoscutul. Ontologie și poetică* (Az ismeretlen Heliade. Ontológia és poétika), Paralela 45, Pitești, 2007; *Spiritul de finețe. Cincisprezece meditații* (A szellem eleganciája. Tizenöt meditáció), Paideia, Bukarest, 2009; *Celălalt Hasdeu. Doctrina esoterică* (A másik Hașdeu. Ezoterikus doktrína), Casa Cărții de Știință, Kolozsvár, 2009; *Probleme ale interpretării* (Az értelmezés problémái), Editura Universității „Petru Maior”, Marosvásárhely, 2011; *Înțelegerea albă. Cinci studii de hermeneutică fenomenologică* (A biankó megértés. Öt tanulmány a fenomenológiai hermeneutika köréből), Paralela 45, Pitești, 2012; *Crossing Paths: Philosophy, Theology, Poetry. Studies in Phenomenological Hermeneutics*, Lap Lambert Academic Publishing, Saarbrücken, Németország, 2014; *Poetica imaginii. O fenomenologie a inaparentului* (A kép poétikája. A meg-nem-mutatkozó fenomenológiája), Paideia, Bukarest, 2015; *Poetică fenomenologică. Lectura imaginii* (Fenomenológiai poétika. A kép olvasása),

Institutul European, Iași, 2015; *Poetulul* (A költőiző), Limes, Kolozsvár, 2016; *Reflecții în sepia. Arta imaginii la Anton Holban și M. Blecher* (Visszatükröződés szépiában. A kép művészete Anton Holban és M. Blecher életművében), Tracus Arte, Bukarest, 2017; *Ontologie et dialectique. Histoire du monde, histoire de l'âme* (Ontológia és dialektika. A világ története, a szerelem története), Éditions Universitaires Européennes, Saarbrücken, Germania, 2017; *Kerygma și demitologizare. Introducere în hermeneutica lui Rudolf Bultmann* (Kérügma és demitizálás. Bevezetés Rudolf Bultmann hermeneutikájába), Eikon, Bukarest, 2018; *Restaurarea sensului. Hermeneutică și teologie* (A jelentés visszaállítása. Hermeneutika és teológia), Doxologia, Iași, 2018; *Criza conștiinței religioase. Schelling versus Eschenmayer & Jacobi* (A vallásos tudat válsága. Schelling vs Eschenmayer és Jacobi), Eikon, Bukarest, 2019; *A treia dimensiune. Scene din lumea lui Bernanos* (A harmadik dimenzió. Képek Bernanos világából), Tracus Arte, Bukarest, 2019; *Revelare și extaz. Două studii despre teo(antropo)logia lui Schelling* (Reveláció és extázis. Két tanulmány Schelling teo(antropo)lógijáról), Eikon, Bukarest, 2020.

A következő köteteket szerkesztette: *B. Fundoianu sau încercarea paradoxului. Pentru o hermeneutică existențială* (B. Fundoianu vagy a paradox próbája. Egy egzisztenciális hermeneutika felé), Eikon, Kolozsvár, 2010; *Deschiderea poemului. Exerciții hermeneutice* (A vers megnyílása. Hermeneutikai gyakorlatok), Casa Cărții de Știință, Kolozsvár, 2012; *Imaginea fără frontiere* (A kép – határok nélkül), Eikon, Bukarest, 2017.

Fordítások: Gabriel Marcel: *Jurnal metafizic* (Metafizikus napló), Amarcord, Temesvár, 1995; Pierre Teilhard de Chardin: *Mediul divin* (Az isteni miliő), Herald, Bukarest, 2007; Georges Bernanos: *Sub soarele lui Satan* (A Sátán árnyékában), Tracus Arte, Bukarest, 2018.

Az alábbi antológiákban, kötetekben szerepel (válogatás): *Privind în urmă* (Visszanézve), In *Poetul for ever: Ion Mureșan* (Az örök költő: Ion Mureșan), Ardealul, Marosvásárhely, 2008; *Cele două daruri* (A két ajándék), In *Nicolae Balotă – peregrin prin patria cuvintelor* (Nicolae Balotă – vándor a szavak hazájában), Europress, Bukarest, 2009; *Retragerea ca înaintare. Cazul Heliade* (A visszavonulás mint előretörés. A Heliade-eset), In *Virgil Nemoianu – 70*, Paralela 45, Pitești, 2010; *Spre „tărâmul de mijloc” al poemului* (A vers „belső földje” felé), In *Ștefan Aug. Doinaș. Repere critice* (Kritikák Ștefan Aug. Doinaș műveiről), Dacia XXI, Kolozsvár, 2011; *Cum se spune moartea în timpul poemului* (Hogyan mesélik a halált a versben), In *Mircea Ivănescu – 80*, Paralela 45, Pitești, 2011; *Dialectica poeziei sau cum să interpretăm pânda unei revelații* (A költészet dialektikája, vagy hogyan értelmezzük, amikor lesben áll egy reveláció), In *Ion Pop. Șapte decenii de melancolie și literatură* (Ion Pop. Hét évtized melankólia és irodalom), Eikon, Kolozsvár, 2011; *Emblema intuiției* (Az intuíció emblémája), In *Al. Cistelean sau Bucuria exegezei* (Al. Cistelean vagy az értelmezés öröme), Limes, Kolozsvár, 2012; *Benjamin Fondane et Gaston Bachelard. Prolégomènes à une critique de l'imagination pure* (Benjamin Fondane és Gaston Bachelard. A tiszta képzelet kritikájának prolegoménónái), In *B. Fundoianu – Benjamin Fondane: o nouă lectură* (B. Fundoianu – Benjamin Fondane: egy új olvasat), Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2013.

Díjak: A Romániai Írószövetség Marosvásárhelyi Fiókjának díja, 2003; Az Emia kiadó Költészeti Fesztiváljának esszédíja – Déva, 2005; A VII. Lucian Blaga Fesztivál filozófiadíja, melyet a Romániai Írószövetség és az Ardealul Kiadó közösen adományozott, Marosvásárhely, 2007; A Romániai Írószövetség Marosvásárhelyi Fiókjának kritikadíja, Marosvásárhely, 2013; A Romániai Írószövetség Marosvásárhelyi Fiókjának kritikadíja, Marosvásárhely, 2016; Az Irodalmi és Világirodalmi Egyesület díja, 2016; A Romániai Írószövetség Marosvásárhelyi Fiókjának esszédíja, 2018.

* * *

Autograf literar

Trupul paralizat de boală este el însuși o limită, redus la mai puținul ființării, dar la mai multul suferinței. Suportă limitarea ca pe un dat destinal, „un infirm” devenit obiect gol, pradă golului care îl răvășește. Stă la limită atât timp cât – separat de corpul lumii – acuză boala drept suportabilul la îndemână, controlat, o lume guvernată de legi proprii. „În plină înțelegere a bolii”, corpul e încă disponibil, limitat, dar viu în suferință, înghețat și totuși aprins în speranță. Boala este invizibilul, ceea ce macină în interior, în pofida aparențelor păstrate. Nu se vede, nu are imagine de sine stătătoare, întrucât e tocmai ceea ce se sustrage ființei, o scade treptat până la scadență. Ce poate fi făcut până atunci? Nimic decât a păstra echilibrul fragil în condiția limitei, a da vederii întreg vizibilul încă neafectat. Spus altfel, a propune o imagine teatrală, decorativă, care să ascundă în arriere-plan realitatea schilodită, corpul degrevat de viață. Un spațiu abolit, o realitate retrasă, acoperită, restrânsă la un minim de existență. Aici nu suferința apare în prim-plan, ci transparența ei, mediul translucid în care ea se tămăduiește. Refractată în lumina cubului de sticlă, ea stă în vitrină expusă privirii ca fațadă care ascunde adevărata față. Fața vie nu se arată, nu este decât în interfața muzeală a unui exponat, în expoziția care o prezintă în afară, o smulge din sine și o aruncă în vedere. Închidere și deschidere totodată, căci corpul închis în suferință, redus la mai puținul bolii, se recorporalizează, crește în acest panopticum ca într-un alt corp, de aer limpede și colorat. Căzut în dizgrația vizibilului, se adăpostește într-un cort al mărturiei mute.

(Fragment din *Reflecții în sepia. Arta imaginii la Anton Holban și M. Blecher*)

* * *

Irodalmi névjegy

A betegségtől megbénult test maga is egy határ, melyet a létezés kevesebbje, de a szenvedés többje redukáltak. Úgy szenved a korlátozást, mint egy végzetes döntést: a „nyomorék” pusztá tárgy, az őt pusztító űr áldozata. Addig várakozik a határon, amíg – elválasztva a világ testétől – vádolja a betegséget, mint a kéznél levő, ellenőrzött elszenvedhetőt, egy világot, melyet saját törvényei irányítanak. „A betegség legteljesebb megértésében” a test még adott, korlátozott, de élő a szenvedésben, fagyott és mégis tüzel a reménységtől. A betegség a láthatatlan, ami belül őrlí, a megőrzött látszat ellenére. Nem látható, nincs saját képe, mivel éppen az, ami kivonja magát a létezésből, folyamatosan fogyaszta, amíg végleg el nem fogy. Mit lehet addig tenni? Semmit, azon kívül, hogy megőrzi a törékeny egyensúlyt a határ állapotában, s a látásnak megadja mindazt a láthatót, ami még sértetlen. Másként szólva, egy színházi képet kell javasolni a társadalomnak, egy dekoratív látványt, mely a háttérbe rejti a torzított testet, melybe már csak hálí jár az élet. Egy tisztított tér ez, visszavont, fedett valóság, az egzisztencia minimumára egyszerűsített. Itt nem a szenvedés kerül előtérbe, hanem annak átlátszósága, az átlátszó környezet, melyben kezeli magát. Visszatükrözódik az üvegkocka fényében, és úgy áll a kirakatban, mint a látszat, mely elrejtí az igazi arcot. Az élő arc nem mutatkozí, csupán egy kiállított tárgy muzeális interface-e, abban az ex-pozícióban, melyet kívülrre mutat, kitépi

magából, és megmutatja a világnak. Egyszerre bezárkózás és kinyílás, hiszen a szenvedésbe zárt test, mely a betegség kevesebbjére fogyott, újra testivé válik, és ismét megnő ebben a panoptikumban, mint egy másik testben, tiszta és színes levegőből valóban. A látható kitagadta, így hát a néma tanúság sátrába rejtőzik.

*(Részlet a *Visszatükröződés szépiában. A kép művészete Anton Holban és M. Blecher életművében* című kötetből)*